

VR 2019 0802 DOC.0172/3

ONTWERP VAN DECREET BETREFFENDE EEN GEÏNTEGREERD BELEID
VOOR DE ERKENNING VAN VERWORVEN COMPENTENTIES**MEMORIE VAN TOELICHTING****A. Algemene toelichting**1. Samenvatting*Korte samenvatting met hoofdlijnen*

Mensen leren niet alleen op de schoolbanken, maar verwerven ook competenties bij het uitoefenen van hun job of vrijwilligerswerk, hun hobby's of door zelfstudie. Ongeacht de context waar ze verworven zijn, is het belangrijk dat deze competenties gevalideerd worden.

Voorliggend ontwerp van decreet betreffende EVC (erkenning van verworven competenties) regelt dat mensen ook via de weg van EVC een beroepskwalificatie of deel daarvan kunnen behalen. Voor het beoordelen en certificeren van de verworven competenties is de Vlaamse Kwalificatiestructuur (VKS) het referentiekader. De EVC-testcentra zullen zich baseren op EVC-standaarden. Een individu dat aantoonbaar over de competenties te beschikken, ontvangt een bewijs van beroepskwalificatie, een bewijs van deelkwalificatie of een bewijs van competenties. Hiermee creëert het ontwerp van decreet een uniform kader waarbinnen beleidsdomeinen hun EVC-beleid vorm kunnen geven.

2. Situering*Probleemstelling*

Eind 2012 vaardigde de Raad van de Europese Unie een aanbeveling uit over het valideren van niet-formeel en informeel leren¹. Hierin spraken de lidstaten af dat zij tegen 2018 nationale regelingen zullen treffen m.b.t. EVC waardoor mensen hun competenties kunnen laten valideren en hiervoor een kwalificatie (of een deel ervan) kunnen verwerven. De Europese aanbeveling over EVC formuleert m.a.w. als doelstelling dat elke lidstaat beschikt over een EVC-beleid tegen 2018.

In Vlaanderen is de aandacht voor EVC reeds meer dan een decennium in diverse beleidsdomeinen decretaal verankerd (regelgeving ervaringsbewijzen, hoger onderwijs, volwassenenonderwijs, Vlaamse Trainersschool, ...). Er zijn waardevolle initiatieven van EVC aanwezig, al zijn die relatief onafhankelijk van elkaar ontstaan. De EVC-procedures en -praktijken verlopen gescheiden van elkaar, elk op basis van eigen regelgeving. Er is een gebrek aan coördinatie en coherentie tussen de beleidsdomeinen met een terminologische spraakverwarring² en een versnipperd EVC-landschap als gevolg. Potentiële

¹ European Union (2012), Council recommendation of 20 December 2012 on the validation of non-formal and informal learning (2012/C 398/01)

² De discussie over het geïntegreerde EVC-beleid wordt o.m. beïnvloed door het bestaande onderscheid tussen EVC en EVK dat in het hoger en volwassenenonderwijs als zeer relevant wordt ervaren, maar ook binnen VDAB en Syntra gangbaar is.

In beide gevallen gaat het om het erkennen van competenties en bijgevolg hebben EVC en EVK een gemeenschappelijke grond. Toch zijn er ook een aantal fundamentele verschillen. Zo heeft er bij EVK (eerder verworven kwalificatie) al een formele evaluatie van competenties (kennis, vaardigheden, attitudes)

gebruikers van EVC vinden bijgevolg moeilijk hun weg en het maatschappelijk effect is vaak beperkt.

Hiervoor zijn er diverse oorzaken. Werkgevers denken nog vaak in termen van diploma's in plaats van competenties ondanks het feit dat hun vacatures niet ingevuld raken. Onderwijsinstellingen hebben soms moeite met het aanvaarden van competenties die niet in formele onderwijscontexten zijn verworven. Bovendien zijn EVC-procedures vaak tijdrovend en zijn ze voor instellingen financieel weinig aantrekkelijk. Hoe beter immers het resultaat van EVC, hoe meer vrijstellingen het de kandidaat oplevert en dus ook voor hoe minder modules/opleidingsonderdelen hij/zij nog moet inschrijven. Het gevolg is dat de instelling inkomsten derft.

In het kader van de ervaringsbewijzen, stellen we vast dat het een 'alles of niets'-verhaal is: mensen die (net) niet alle competenties uit de beroepskwalificatie kunnen aantonen, krijgen geen bewijs hoewel ze toch verschillende onderdelen beheersen. Het is voor burgers ook niet altijd duidelijk welke gevolgen ze precies mogen verwachten, bijv. in functie van tewerkstelling, hogere verloning, ...

Dit alles heeft als resultaat dat EVC in Vlaanderen weinig zichtbaar is en de maatschappelijke impact beperkt is in vergelijking met sommige andere Europese landen. Het plaatst ons voor de uitdaging om competenties, verworven via formeel, non-formeel en informeel leren meer te waarderen en te benutten in de samenleving, in het onderwijs en op de arbeidsmarkt.

Doelstelling

De algemene doelstelling is dat de Vlaamse Regering sterker zal inzetten op het waarderen van competenties en talenten van mensen los van waar deze zijn verworven door het zichtbaar maken, beoordelen en certificeren van verworven competenties en het voeren van een geïntegreerd EVC-beleid dat gedragen is door en van toepassing is op alle relevante beleidsdomeinen.

Concrete doelstellingen van het voorliggend ontwerp van decreet zijn:

1. Verminderen van de versnippering tussen de beleidsdomeinen met betrekking tot EVC door het creëren van een uniform en transparant kader voor EVC zodat (potentiële) gebruikers beter en in groter aantal hun weg vinden naar EVC.
2. Verhogen van de maatschappelijke impact van EVC door de koppeling aan de VKS -en bijgevolg aan het Europese kwalificatiekader EQF- waardoor meer (potentiële) gebruikers hun competenties zullen laten valideren.

plaatsgevonden. Er is een beoordeling gebeurd, doorgaans binnen het formele onderwijs- en vormingssysteem en die heeft geleid tot een creditbewijs, een deelcertificaat of een andere vorm van leerbewijs. EVK-procedures verschillen van EVC-procedures (op vlak van bevoegdheid, organisatie, instrumenten, kostprijs). Tot slot worden EVK's in quasi alle gevallen ingezet met het oog op vrijstellingen in het kader van studieduurverkorting.

Het is niet de bedoeling om de huidige EVK-procedures (het toekennen van vrijstellingen in een opleiding op basis van reeds formeel geëvalueerde competenties) die doorgaans zonder bijkomende kosten, snel en door de instellingen zelf worden uitgevoerd, via dit decreet te wijzigen.

3. Verhogen van de maatschappelijke impact door kwaliteitsvolle EVC-testcentra de mogelijkheid te bieden om bewijzen af te leveren die gelijkwaardig zijn aan bewijzen uitgereikt na onderwijs en opleiding.
4. Vermijden dat reeds verworven competenties niet gevalideerd worden of opnieuw moeten worden opgenomen in een opleiding door in EVC ook de mogelijkheid te creëren tot het afleveren van 'delen van kwalificaties'.

In het ontwerp van decreet ligt de focus op de beoordeling en certificering van verworven competenties uit een beroepskwalificatie door een EVC-testcentrum.

Daarnaast kunnen binnen een geïntegreerd EVC-beleid uiteraard (al dan niet gezamenlijk) nog meer initiatieven worden genomen, o.m. op vlak van communicatie, begeleiding en counseling om een EVC-traject op maat te vinden, ontwikkeling van instrumenten, professionalisering van EVC-begeleiders en -assessoren, partnerschappen enz.

Politieke context

Het voorliggend ontwerp van decreet bouwt verder op de **conceptnota** 'Geïntegreerd beleid voor erkenning van competenties (EVC)' goedgekeurd door de Vlaamse Regering op 17 juli 2015.

De conceptnota verwijst naar het **regeerakkoord** dat de ambitie uitdrukt (p. 12, 36 en 143) om elk talent in Vlaanderen te benutten en maximaal in te zetten op het waarderen van verworven competenties, met specifieke aandacht voor werkbare loopbanen (in en buiten de overheid). Doorheen de verschillende **beleidsnota's**³ die aandacht geven aan EVC loopt als een rode draad het belang van het valideren van competenties die buiten het formeel onderwijs zijn verworven.

Zoals vermeld in de conceptnota nemen de beleidsdomeinen Onderwijs en Werk samen een trekkersrol op voor het overkoepelend ontwerp van decreet, maar betrekken zij hierbij ook de andere beleidsdomeinen via een ambtelijke werkgroep EVC samengesteld uit vertegenwoordigers van de administraties van de verschillende betrokken beleidsdomeinen en -velden (onderwijs en werk, maar ook bestuurszaken, cultuur, economie, integratie en inburgering, jeugd, sport, welzijn, volksgezondheid en gezin).

3. Inhoud

Omschrijving regeling en motieven. Impactanalyse

Conform de conceptnota EVC van 17/07/2015 (Nota van de Vlaamse Regering over een geïntegreerd beleid voor erkenning van competenties - EVC) wordt via het ontwerp van decreet een breed gemeenschappelijk kader vastgelegd voor de erkenning van verworven competenties (EVC). Het is de bedoeling hiermee EVC te stimuleren en een antwoord te bieden op het huidige versnipperde EVC-beleid.

In tegenstelling tot het ontwerp van decreet GKK, is het ontwerp van decreet EVC van toepassing op beroepskwalificerende EVC-trajecten zowel binnen als buiten onderwijs d.w.z. zowel aangeboden door testcentra die onderdeel zijn van een

³ Zie de beleidsnota's Onderwijs (p. 39), Werk, Economie, Wetenschap en Innovatie (p. 20), Bestuurszaken (p. 34), Integratie en inburgering (p. 25), Jeugd (p. 14), Cultuur (p. 32-34), Sport (p. 32) tot Welzijn, Volksgezondheid en Gezin (p. 55).

door de Vlaamse gemeenschap erkende, gefinancierde of gesubsidieerde onderwijsinstelling als door testcentra werkzaam in andere beleidsdomeinen (zowel publieke als private aanbieders).

Er is voor gekozen om een aantal principes m.b.t. de twee laatste fases van EVC (beoordeling en certificering) generiek te verankeren:

EVC-testcentra baseren zich voor de beoordeling van competenties op EVC-standaarden die bepalen welke methoden aangewezen zijn om de competenties uit de BK te beoordelen. Een individu dat aantoonbaar over de competenties te beschikken, ontvangt van het EVC-testcentrum een bewijs van beroepskwalificatie, een bewijs van deelkwalificatie of een bewijs van competenties, .

Om deze bewijzen te kunnen afleveren via erkende EVC-trajecten, moet een organisatie die als EVC-testcentrum wilt starten vooreerst een erkenningsaanvraag indienen. Voorwaarde voor de aanvraag is dat de organisatie haar kwaliteit op organisatieniveau kan aantonen.

- Voor de EVC-trajecten binnen Onderwijs voldoet een erkende onderwijsinstelling met onderwijsbevoegdheid voor de betreffende beroepskwalificatie aan de voorwaarde van 'kwaliteitsvolle organisatie'.
- Voor de EVC-trajecten buiten Onderwijs (dus binnen Werk of een ander domein) gelden hier de bepalingen van het ontwerp van decreet betreffende kwaliteitstoezicht voor beroepskwalificerende trajecten op basis van een gemeenschappelijk kwaliteitskader (GKK) dat momenteel ook in ontwikkeling is.

Indien positief worden het EVC-testcentrum en de aangeboden EVC-trajecten geregistreerd in een beleidsdomein-overschrijdend register.

Om blijvend bewijzen te kunnen afleveren moet het testcentrum bovendien een gunstig resultaat behalen bij het kwaliteitstoezicht op de door hem aangeboden EVC-trajecten.

- Het extern kwaliteitstoezicht op EVC-trajecten die worden aangeboden binnen onderwijs (met dus met een testcentrum binnen een onderwijsinstelling) gebeurt:
 - o voor niveau 1-4 volgens de bepalingen van het decreet van 8 mei 2009 betreffende kwaliteit van onderwijs.
 - o voor niveau 5-8 volgens de bepalingen van de Codex Hoger Onderwijs m.b.t. het stelsel van kwaliteitszorg en accreditatie.
- Het extern kwaliteitstoezicht op EVC-trajecten buiten Onderwijs (dus binnen Werk of een ander domein) zal gebeuren volgens de bepalingen van het ontwerp van decreet betreffende kwaliteitstoezicht voor beroepskwalificerende trajecten op basis van een gemeenschappelijk kwaliteitskader (GKK).

Op deze manier hebben we een kader dat voor de betrokken beleidsdomeinen een gemeenschappelijke basis biedt voor het beoordelen en certificeren van competenties. Vertrekkend van dit kader, kunnen beleidsdomeinen eventueel eigen organisatie- en financieringsmodellen ontwikkelen.

Uitvoeringsbesluit(en):

- Procedure erkenning EVC-standaarden
- Model vastleggen bewijs van competenties, bewijs van deelkwalificatie, bewijs van beroepskwalificatie (of verwijzen naar bestaande modellen) en bepalen van de modaliteiten uitreiking van de bewijzen
- Procedure bepalen voor erkenningsaanvraag EVC-trajecten; procedure bepalen voor de beoordeling van de ingediende aanvraagdossiers
- Modaliteiten bepalen voor register van EVC-testcentra.
- Modaliteiten bepalen voor de financiële bijdrage van de EVC-kandidaat.

4. Advies Raad van State en strategische adviesraden

Op respectievelijk 22 en 28 juni '18 gaven de SERV en de VLOR hun advies over voorliggend ontwerp van decreet. Beide raden maakten een gezamenlijk advies op over EVC en GKK. Op 7 september '18 bezorgde ook de SARC zijn advies over het ontwerp van EVC-decreet. De Raad van State gaf zijn advies op 4 februari '19.

Hieronder is weergegeven hoe rekening gehouden wordt met de ontvangen adviezen.

SERV-advies

In zijn advies schuift de SERV een negenpuntenprogramma naar voren, waarvan 6-8 enkel op GKK betrekking hebben.

1. Zowel de bedrijfs- als de onderwijswereld erkennen en onderschrijven het belang van EVC ten volle.
2. Het toepassingsgebied van het EVC-decreet wordt uitgebreid naar plus-achtienjarigen in het leerplichtonderwijs.
3. De startfocus van een EVC-traject is minstens een deelkwalificatie.
4. De sectoren worden actief betrokken bij de opmaak en assessment van standaarden.
5. Over alle beleidsdomeinen heen gelden dezelfde rechten en één transparante en laagdrempelige regeling voor financiële bijdrage van EVC-kandidaten.
- ...
9. Er is een uniforme behandeling van zowel publieke als private beroepskwalificerende trajectaanbieders.

Met alle bemerkingen werd rekening gehouden, behalve met punt 2.

Geen EVC in het leerplichtonderwijs

De SERV-vraagt om het toepassingsgebied van het EVC-decreet uit te breiden naar plus-achtienjarigen **in** het leerplichtonderwijs. Plus-achtienjarigen kunnen terecht in de EVC-testcentra (buiten onderwijs). Zoals aangegeven in de memorie van toelichting kan een secundaire school geen EVC-testcentrum zijn. Met het volgen van een beroepskwalificerend (EVC-)traject buiten onderwijs kan niet voldaan worden aan de leerplicht.

VIOR-advies

(1) De VLOR stelt dat een EVC-beleid zich niet mag beperken tot beroepskwalificaties. (2) Verder wijst de raad erop dat het CVO als EVC-testcentrum in een ongelijk speelveld terechtkomt, tussen de centra van andere beleidsdomeinen. De lat moet gelijk liggen voor alle EVC-testcentra. Dit betekent dat het kwaliteitstoezicht (op organisatie- en trajectniveau) en de programmatie

voor alle partners vergelijkbaar is.

(3) Bovendien moet er voldoende duidelijkheid zijn over de financiering van de EVC-trajecten en de kosten voor de EVC-aanvrager, (4) alsook over de verschillende bewijzen die worden uitgereikt. (5) Tenslotte vindt de VLOR dat de EVC-standaarden zich moeten beperken tot de omschrijving van de te testen competenties.

Met deze opmerkingen werd rekening gehouden, de laatste werd niet volledig gevolgd.

EVC-standaarden

Zoals aangegeven zijn in de EVC-standaarden naast een clustering van competenties ook de hiervoor aangewezen methodes voorgesteld. Dit is om de uniformiteit, de validiteit en de betrouwbaarheid te stimuleren. Het werken met EVC-standaarden verdient de voorkeur bij het uitwerken van de EVC-trajecten. Testcentra die wensen af te wijken van de in de EVC-standaard opgenomen methodes kunnen dat, mits goede motivering.

SARC-advies

Globaal vraagt de SARC

1. een consequent terminologiegebruik en uniforme kwaliteitsstandaarden met dezelfde rechten en plichten voor EVC-testcentra en gebruikers en een neutrale en onafhankelijke kwaliteitscontrole
2. om nadrukkelijker de koppeling te maken met GKK-decreet
3. nadrukkelijker de koppeling te maken met internationale en Europese beleidsinitiatieven.

Meer specifiek vraagt de SARC

4. de sectoren te betrekken bij de uitwerking hele EVC-beleid, ook bij de fasen 1 en 2 van EVC en bij de kwaliteitsbewaking.
5. bijzondere alertheid voor toegankelijkheid. Hij wijst op het Mattheüs-effect nu stap 1 en 2 van EVC niet decretaal geregeld worden en vraagt meer aandacht voor de laagdrempeligheid van EVC voor kansengroepen (belang van toeleiding en begeleiding, helder taalgebruik, geen financiële drempels)
6. bijzondere alertheid voor het kostenplaatje: er moet snel duidelijkheid komen over financiële consequenties voor sectoren en organisaties. De Vlaamse overheid moet middelen voorzien
7. om een informatie- en sensibiliseringsstrategie uit te werken zowel ten aanzien van potentiële kandidaten, als werkgevers, als binnen de beleidsdomeinen
8. dat de Vlaamse overheid in haar eigen tewerkstellingsbeleid een voorbeeldfunctie opneemt m.b.t. EVC.

Alle bedenkingen werden in aanmerking genomen, zoals aangegeven in de Nota aan de Vlaamse Regering.

Advies van de Raad van State (64.930/1)

De Raad van State raadt aan om in artikel 6 voor wat betreft de kwaliteit op organisatieniveau van organisaties buiten onderwijs omwille van de rechtszekerheid ook te verwijzen naar het decreet betreffende het kwaliteitstoezicht voor beroepskwalificerende trajecten op basis van een

gemeenschappelijk kwaliteitskader (GKK). Het decreet is aangepast aan dit advies.

In het Advies van de Raad van State (64.931/1) over een voorontwerp van decreet van de Vlaamse Gemeenschap 'betreffende het kwaliteitstoezicht voor beroepskwalificerende trajecten op basis van een gemeenschappelijk kwaliteitskader' is ook verwezen naar voorliggend ontwerp van decreet. De Raad van State merkt op dat in beide decreten de opmaak van een register wordt gedelegeerd naar de Vlaamse Regering en adviseert om deze bepaling in één decreet op te nemen. Er is voor gekozen om deze bepaling in beide decreten te behouden omdat de decreten deels andere trajecten omvatten. In het EVC-decreet betreft het enkel de erkende EVC-trajecten aangeboden door EVC testcentra terwijl het in het GKK-decreet ook de beroepskwalificerende opleidingstrajecten betreft. Bovendien is het toepassingsgebied van beide decreten verschillend. Het EVC-decreet betreft de organisaties binnen en buiten onderwijs, het GKK-decreet enkel de organisaties buiten onderwijs. De bepaling blijft bijgevolg in beide decreten opgenomen. De uitwerking zal slechts in één besluit worden geregeld.

Dit tweede advies bevatte een gelijkaardige opmerking met betrekking tot de bepaling dat de Vlaamse Regering de nadere modaliteiten bepaalt voor het model van beroepskwalificatie, deelkwalificatie en competenties en voor de uitreiking ervan. De bepaling in artikel 5 is behouden in het EVC-decreet, maar aangepast in het GKK-decreet

B. Toelichting bij de artikelen

Artikel 1

Dit artikel stelt dat de Vlaamse Gemeenschap een geïntegreerd beleid voor erkenning van verworven competenties decretaal verankert vanuit zijn gemeenschapsbevoegdheden.

De bevoegdheidsverdeling tussen de federale staat en de gemeenschappen berust op een stelsel van exclusieve materiële bevoegdheden. Dit betekent dat iedere rechtssituatie in beginsel slechts door één wetgever kan worden geregeld. Indien een regeling aanleunt bij meerdere bevoegdheidstoewijzingen, moet uitgemaakt worden waar het zwaartepunt van de geregelde rechtsverhouding ligt⁴.

Rekening houdende met de doelstellingen van deze regeling, het toepassingsgebied, de gehanteerde terminologie, de samenhang met de Vlaamse kwalificatiestructuur en de rol die instellingen kunnen krijgen als EVC-testcentrum, wordt voor dit regelgevend initiatief de bevoegdheidsgrond Vorming ingeroepen.

EVC-trajecten kunnen zich situeren in verschillende beleidsdomeinen zoals Onderwijs en Vorming, Werk, maar evenzeer bij Cultuur, Jeugd, Sport, Welzijn, Bestuurszaken, ... Het behoort tot de bevoegdheid van de diverse beleidsdomeinen dit kader na te leven en verder te operationaliseren.

⁴ Constante rechtspraak van het Grondwettelijk Hof, zie bijvoorbeeld Arrest nr. 11/86 van 25 februari 1986, nr. 76/2000 van 21 juni 2000 en nr. 184/2002 van 11 december 2002.

Artikel 2

In dit artikel definiëren we enkele begrippen uit het ontwerp van decreet. Op één na, gaat het om elders geformuleerde definities die hier worden overgenomen en geen verdere verduidelijking behoeven.

4° EVC: erkenning van verworven competenties

Deze definitie is ook in Nederland algemeen aanvaard.

In de Vlaamse regelgeving en praktijk wordt **de afkorting EVC** op verschillende manieren ingevuld. Vaak staat EVC voor 'de erkenning van *eerder of elders* verworven competenties' (bijv. de regelgeving rond het hoger onderwijs definieert EVC als 'een eerder verworven competentie').

- Met 'elders' verwijst men dan naar 'buiten het formeel onderwijs', in non-formele of informele contexten zoals tijdens het werk, bij het uitoefenen van een hobby of vrijwilligerswerk, in het kader van een jeugdvereniging.
- De term 'elders' kan o.i. zonder probleem voor interpretatie worden geschrappt, temeer we in voorliggend ontwerp van decreet met verworven competenties ook de competenties meenemen die wel binnen formele onderwijs- of opleidingstrajecten (maar zonder studiebekrachtiging) werden verworven.
- Ook kan 'eerder' worden geschrappt, wegens pleonastisch.
- Wat precies wordt verstaan onder **het begrip EVC** als erkennen van verworven competenties komt aan bod onder artikel 3.

Artikel 3

Het eerste lid van de eerste paragraaf bepaalt het begrip EVC opdat alle beleidsdomeinen zich op één definitie kunnen baseren.

Als **overkoepelend** begrip omvat EVC een breed spectrum aan activiteiten gaande van het bewust worden, herkennen en in kaart brengen van de eigen competenties (al dan niet met begeleiding), over het inschatten en waarderen van competenties door derden tot het formeel erkennen van competenties met het oog op het behalen van een kwalificatie of een deel ervan.

EVC gaat over het erkennen van verworven competenties in alle vormen van leren (formeel, niet-formeel en informeel leren) gekoppeld aan de vier stappen in een EVC-traject: identificatie, documentatie, beoordeling en certificering.

'Aanbieders van EVC' houden zich bezig met een of meerdere activiteiten uit dit brede spectrum van herkennen tot erkennen.

Identificatie, documentatie, beoordeling en certificering zijn de vier logisch opeenvolgende stappen in een EVC-traject, maar worden niet noodzakelijk alle vier doorlopen door elk individu of in elk traject. Het certificeren van verworven competenties is wel steeds het sluitstuk van een kwalificerend EVC-traject. Het is de kandidaat die kiest welk traject hij/zij wil bewandelen.

Hiermee verzoenen we het Vlaamse begrippenkader over EVC met de Europese aanbeveling over EVC.

Herkennen van competenties: identificatie en documentatie van verworven competenties

Het herkennen van competenties is belangrijk voor het zelfbewustzijn van individuen en het maken van persoons-en/of loopbaangerichte beslissingen.

Individueen kunnen om uiteenlopende redenen en in diverse contexten hun competenties zichtbaar maken voor zichzelf of voor derden: om het zelfbeeld en zelfwaarde gevoel te versterken, in functie van een persoonlijk ontwikkelingsplan of competentiebeleid binnen een organisatie, omwille van een persoonlijke beslissing tot een carrièrewending of een noodzakelijke heroriëntering, om in te schatten welke inspanningen nodig zijn om een opleiding succesvol af te ronden. Derden kunnen deze competenties bekrachtigen.

Het herkennen van competenties kan zowel zelfstandig als met begeleiding verlopen. Het herkennen van competenties kan gebeuren tegenover verschillende referentiekaders en in verschillende formats/tools, bv. Europass, Mijn loopbaan, Oscar, Compas, C-stick. Een variatie in aanpak en format per beleidsdomein blijft ook met de komst van voorliggend ontwerp van decreet mogelijk en is wenselijk om tegemoet te komen aan de specificiteit van het eigen beleidsdomein.

Erkennen van competenties: beoordeling en certificering van verworven competenties

De beoordeling van competenties verloopt op basis van een EVC-standaard, afgeleid van een beroepskwalificatie binnen het referentiekader van de Vlaamse kwalificatiestructuur (VKS). De output van de beoordeling is de certificering van de competenties onder de vorm van een bewijs van beroepskwalificatie, bewijs van deelkwalificatie of een bewijs van competenties (afzonderlijke competenties binnen een kwalificatie).

Het tweede lid verduidelijkt het toepassingsgebied.

Het ontwerp van decreet regelt de twee laatste stappen in het EVC-traject, het erkennen dus. Enkel voor organisaties die competenties willen **beoordelen** en **certificeren**, legt het decreet een aantal voorwaarden op. Het kan gaan om zowel publieke aanbieders als private aanbieders (al dan niet gesubsidieerde) uit de diverse beleidsdomeinen van onderwijs en werk, maar ook bijvoorbeeld bestuurszaken, cultuur, economie, integratie en inburgering, jeugd, sport, welzijn, volksgezondheid en gezin.

Dit ontwerp van decreet regelt de **beroepskwalificerende** EVC-trajecten. De onderwijskwalificerende⁵ trajecten vallen buiten het toepassingsgebied. Gezien er nood was aan een EVC-beleid dat gedragen wordt door en van toepassing is op alle relevante beleidsdomeinen, regelt het ontwerp van decreet de wijze waarop verworven competenties uit beroepskwalificaties beoordeeld en gecertificeerd kunnen worden. Beroepskwalificaties kunnen (in tegenstelling tot onderwijskwalificaties) immers ook verworven worden buiten onderwijs en daardoor vormen zij de verbindende factor tussen de betrokken beleidsdomeinen dat de versnippering kan overstijgen. Dit neemt niet weg dat binnen onderwijs

⁵ Conform het decreet van 30 april 2009 betreffende de kwalificatiestructuur is een onderwijskwalificatie een afgerond en ingeschaald geheel van competenties die noodzakelijk zijn om maatschappelijk te functioneren en te participeren, waarmee verdere studies in het secundair of in het hoger onderwijs kunnen worden aangevat of waarmee beroepsactiviteiten kunnen worden uitgeoefend. In tegenstelling tot het begrip 'beroepskwalificatie', dat binnen diverse beleids- en maatschappelijke domeinen wordt gehanteerd, is het begrip 'onderwijskwalificatie' voorbehouden aan de sector 'onderwijs', m.a.w. onderwijskwalificaties kunnen exclusief via onderwijs worden behaald.

ook verder wordt gewerkt aan EVC voor onderwijskwalificaties. Het behalen van een onderwijskwalificatie blijkt immers voor het grootste deel van de bevolking de kansen op een beter leven als volwassene te verhogen (duurzame tewerkstelling, gezondheid, deelname levenslang leren, minder kans op armoede).

De tweede paragraaf geeft aan waarop dit ontwerp van decreet niet van toepassing is:

1. Het ontwerp van decreet is niet van toepassing op competentiebeoordelingen in het **leerplichtonderwijs**.

Ook jongeren in het secundair onderwijs hebben soms al competenties buiten school verworven die belangrijk zijn in een formeel opleidingstraject. Hiermee kan de school inderdaad rekening houden binnen de mogelijkheden die er nu al zijn voor flexibele leerwegen.

In het secundair onderwijs blijft evenwel de brede vorming binnen een collectief vormingsproces belangrijk. De hoofdopdracht van het secundair onderwijs is jongeren socialiseren en kwalificeren door te streven naar een onderwijskwalificatie (die ruimer is dan een geheel van afzonderlijke competenties). EVC daarentegen is vooral aangewezen voor wie in het kader van een duidelijk (leer)loopbaanperspectief nieuwe keuzes wilt maken.

Het is daarom minder zinvol dat scholen zich organiseren als testcentrum om beroepskwalificaties te gaan testen en daarvoor afzonderlijk certificeren.

Scholen kunnen uiteraard wel aan leerlingen voor wie de onderwijskwalificatie(s) niet (meer) haalbaar is, ook studiebewijzen afleveren voor beroepskwalificaties – maar dit valt buiten de scope van het EVC-decreet.

2. Het ontwerp van decreet is niet van toepassing op instap-, oriëntatie- en vrijstellingsproeven

Proeven die worden afgenomen om te bepalen of een lerende kan instappen in een onderwijs- of opleidingstraject of ter oriëntering van een burger zijn geen voorwerp van het ontwerp van decreet. Evenmin legt het voorwaarden op aan onderwijs- en opleidingsverstrekkers die vrijstellingsproeven organiseren in het kader van een opleidingstraject. Zij behouden de vrijheid om vanuit hun eigenheid de instap en doorstroom in een opleiding/training vorm te geven.

Het uitsluiten van de vrijstellingsprocedures vermindert op het eerste gezicht de complexiteit m.b.t. EVC misschien niet. Er gelden op dit moment zowel in het volwassenenonderwijs als het hoger onderwijs, maar ook binnen VDAB- en Syntra-opleidingen, vrijstellingsprocedures. Die gebeuren zowel op basis van

- eerder verworven "kwalificaties" (EVK) waarbij er eerder al een formele beoordeling plaats vond, als op basis van
- eerder verworven competenties uit niet-formeel en informeel leren die worden getoetst via een klassieke test, een vervangende opdracht, een interview of een meer uitgewerkt EVC-assessment

en dit beide in functie van instromen in een module/opleidingsonderdeel in de betreffende onderwijsinstelling. Veelal gebeuren deze EVC-procedures nog ad hoc en zijn ze instellingsgebonden. Lerenden krijgen hiervoor geen kwalificatiebewijs.

Ze mogen de opleiding (of een onderdeel daarvan) na de test aanvatten of verkort verderzetten⁶.

Deze vrijstellingsprocedures blijven bestaan en zijn geen onderwerp van het ontwerp van decreet EVC in die zin dat ze zich niet moeten onderwerpen aan de bepalingen uit het ontwerp van decreet.

3. Het ontwerp van decreet is niet van toepassing op de examens van de **examencommissie** van de Vlaamse Gemeenschap

De Examencommissie secundair onderwijs geeft burgers de kans een getuigschrift of diploma secundair onderwijs te behalen. Hierbij kan ook rekening worden gehouden met competenties die zij al in voldoende mate verworven hebben. Maar het nieuwe ontwerp van decreet heeft geen implicaties voor de regelgeving van de examencommissie. Bovendien ligt de klemtoon er op de onderwijskwalificaties. Momenteel is geen afzonderlijke certificering voor het beroepsgerichte gedeelte mogelijk.

4. Het ontwerp van decreet is niet van toepassing op de **gelijkwaardigheidserkenning van buitenlandse studiebewijzen** in het secundair onderwijs, in het volwassenenonderwijs en in het hoger onderwijs door de door de Vlaamse Regering aangewezen dienst (NARIC).

Omdat het ook hier gaat het om onderwijskwalificaties (al kunnen binnen NARIC ook competenties uit beroepskwalificaties worden beoordeeld) heeft het ontwerp van decreet geen implicaties voor de bestaande regelgeving m.b.t. de gelijkwaardigheidsbeoordeling.

Dit sluit uiteraard niet uit dat houders van een buitenlands studiebewijs via een EVC-procedure wel een beroepskwalificatie kunnen behalen.

Artikel 4

Het beoordelen van competenties betekent deze afzetten tegen een kader, het houdt in dat deze competenties worden vergeleken met de competenties uit een referentiekader.

§1. Voor EVC is de Vlaamse kwalificatiestructuur het referentiekader en meer bepaald de beroepskwalificaties uit de VKS. Elke beroepskwalificatie die is erkend door de Vlaamse Regering, is opgenomen in de kwalificatiedatabank en per beroepskwalificatie is er een overzicht van alle competenties waarover men moet beschikken om het beroep te kunnen beoefenen.

Door het beoordelen en certificeren van competenties te koppelen aan de Vlaamse kwalificatiestructuur als referentiekader en meetstandaard, werkt Vlaanderen conform de reeds aangehaalde Europese aanbeveling over EVC.

De lidstaten moeten [...] , regelingen hebben getroffen voor de 'validatie van niet formeel en informeel leren' die iedereen in de gelegenheid stellen [...] een volledige kwalificatie of, in voorkomend geval, een deel ervan te verkrijgen

⁶ EVC-procedures in het hoger onderwijs zijn niet alleen nuttig om vrijstellingen te verkrijgen en dus het opleidingsprogramma in te korten. Dezelfde procedure kan leiden tot het verkrijgen van een bekwaamheidsbewijs om bijvoorbeeld in aanmerking te komen voor een nieuwe job of promotie. In sommige gevallen heeft de EVC-procedure geleid tot het verkrijgen van het diploma van een instelling.

[...] De validatieregelingen zijn **gekoppeld aan nationale kwalificatiekaders** en sluiten aan op het Europees kwalificatiekader⁷.

§2. Om de beoordeling van de competenties aan de hand van assessmentinstrumenten te vergemakkelijken, de beroepskwalificerende EVC-trajecten onderling vergelijkbaar te maken en bovendien de validiteit en betrouwbaarheid ervan te vergroten, is een vertaling van beroepskwalificaties naar 'EVC-standaarden' nodig.

Specifiek voor het uitreiken van de ervaringsbewijzen (titels van beroepsbekwaamheid) werden aanvankelijk standaarden ontwikkeld binnen de schoot van de SERV op basis van de SERV-beroepsprofielen. Recent is deze verantwoordelijkheid overgeheveld naar de VDAB maar momenteel hebben deze standaarden nog geen koppeling met de kwalificatiestructuur. Met de uitrol van de Vlaamse kwalificatiestructuur is er nood aan nieuwe EVC-standaarden voor beroepsgerichte competenties op basis van de beroepskwalificaties als nieuw referentiekader.

Het tweede lid van de tweede paragraaf verduidelijkt de EVC-standaarden.

EVC-standaarden geven aan welke methodes aangewezen zijn om de competenties uit de beroepskwalificaties te beoordelen en bepalen de randvoorwaarden voor een kwaliteitsvolle beoordeling.

Een EVC-standaard bestaat uit 3 rubrieken:

- Algemene informatie (beroepskwalificatie, betrokken organisaties, kwaliteitsrichtlijnen).
- Inhoud: Activiteiten uit de beroepskwalificatie worden geclusterd in 'onderdelen van efficiënt assessment'; er worden groepen van activiteiten afgebakend die samen op een efficiënte manier kunnen getest worden.
- Randvoorwaarden (infrastructuur, taken en/of problemen).

EVC-standaarden vestigen er de aandacht op dat de beoordelingen cultuur- en genderneutraal dienen te gebeuren en taaldrempels zoveel mogelijk te vermijden. EVC-standaarden geven richtlijnen voor een kwaliteitsvolle beoordeling maar doen geen uitspraken over de concreet te hanteren beoordelingsinstrumenten.

Een EVC-standaard wordt ontwikkeld met en door de belanghebbenden. Dit betekent dat voor de opmaak van EVC-standaarden voor een of een cluster van beroepskwalificatie(s) een werkgroep of ontwikkelingscommissie wordt samengebracht bestaande uit bijvoorbeeld vertegenwoordigers van de betrokken sector(en), onderwijs- en opleidingsverstrekkers of andere organisaties (bv. de huidige testcentra voor het ervaringsbewijs). AHOVOKS neemt de procesbegeleiding en kwaliteitsbewaking op.

Om tijdsefficiënt te werken zullen, in de mate van het mogelijke, meerdere verwante beroepskwalificatiedossiers samen omgezet worden naar EVC-standaarden.

⁷ Aanbeveling van de Raad van 20 december 2012 betreffende de validatie van niet-formeel en informeel leren, Zie: [http://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32012H1222\(01\)&from=NL](http://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32012H1222(01)&from=NL)

AHOVOKS ontwikkelde een sjabloon voor de EVC-standaarden, een handleiding voor de opmaak van EVC-standaarden en een catalogus assessmentmethoden. In de handleiding wordt stapsgewijs beschreven hoe een EVC-standaard vorm krijgt en welke principes daarbij belangrijk zijn. Ook de samenstelling en de opdracht van de leden van de werkgroep/ontwikkelingscommissie worden aangegeven.

Artikel 5

§1 Mensen met opleidings- en loopbaanvragen komen terecht bij diverse organisaties die, vaak gericht op een specifieke doelgroep (bv. werkzoekenden, jongeren, mensen van één bepaalde stad, ...), informatie en begeleiding bieden bij het zichtbaar maken en valideren van competenties. Iemand die, in overleg of op eigen initiatief, beslist om de eigen competenties te laten beoordelen met het oog op een bewijs kan zich hiervoor wenden tot een EVC-testcentrum.

Voor sommige doelgroepen is hiervoor meer begeleiding en ondersteuning nodig. Dat geldt o.m. voor ouderen, werkzoekenden en personen van buitenlandse herkomst, al dan niet in combinatie.

Opdat het EVC-decreet ook zou bijdragen aan betere tewerkstellingskansen van personen van buitenlandse herkomst (waaronder ook anderstalige nieuwkomers), is bijzondere aandacht vereist voor taal- en culturele drempels bij de (toeleiding naar de) beoordeling van competenties.

Een goede samenwerking en doorverwijzing tussen inburgering, VDAB en de EVC-testcentra (en eventueel de onderwijsinstellingen) is van groot belang.

§2 Om na te gaan of een kandidaat wel degelijk de competenties heeft verworven die eigen zijn aan een beroepskwalificatie, moet het EVC-testcentrum een beoordeling uitvoeren die gebaseerd is op de EVC-standaard voor die beroepskwalificatie. Het testcentrum maakt bij de uitwerking van de instrumenten voor beoordeling (proeven, tests, opdrachten, interviews, ...) dus gebruik van wat hierover in de betreffende EVC-standaard als richtlijn is opgenomen.

Het werken met EVC-standaarden verdient de voorkeur bij het uitwerken van de EVC-trajecten. Het is echter mogelijk dat testcentra die wensen af te wijken van de in de EVC-standaard opgenomen methodes dat beargumenteerd kunnen doen.

§3 Afhankelijk van of de beoordeling aantoont dat de competenties van een volledige beroepskwalificatie dan wel een deel ervan verworven is, ontvangt de kandidaat een

1. bewijs van beroepskwalificatie
2. bewijs van deelkwalificatie
3. bewijs van competenties.

Deze bewijzen kunnen ook in de context van in onderwijs- en opleiding worden uitgereikt. Een bewijs van competentie echter is geen studiebewijs en het wordt enkel uitgereikt indien de EVC-kandidaat geen (beroeps- of deel)kwalificatiebewijs verwerft voor de (resterende) competenties die hij kan aantonen.

Artikel 6

§1 Een organisatie die beroepskwalificerende EVC-trajecten wenst aan te bieden, zal deze EVC-trajecten moeten laten erkennen en zal met de erkende EVC-trajecten geregistreerd worden als testcentrum.

De voorwaarde voor het indienen van dergelijke aanvraag is dat de organisatie de eigen kwaliteit op organisatieniveau kan aantonen.

Om te kunnen starten is dus een aanvraag nodig, waarvoor een bewijs vereist is dat de organisatie kwaliteitsvol is.

Voor de EVC-trajecten *binnen* Onderwijs voldoet een erkende onderwijsinstelling met onderwijsbevoegdheid voor de betreffende beroepskwalificatie aan de voorwaarde van 'kwaliteitsvolle organisatie'.

Een erkende onderwijsinstelling (d.w.z. die door het door het Vlaams Ministerie van Onderwijs en Vorming erkende studiebewijzen uitreikt en doorgelicht wordt door de Onderwijsinspectie of NVAO) die beschikt over de onderwijsbevoegdheid voor de (beroeps)opleiding gericht op de beroepskwalificatie waarvoor het EVC-trajecten wilt aanbieden, kan dus een erkenningsaanvraag indienen.

Voor een CVO volstaat een eenvoudige erkenningsaanvraag bij de door de Vlaamse Regering bepaalde bevoegde dienst. Als het CVO zich voor de uitwerking van zijn EVC-trajecten baseert op de EVC-standaarden, is die aanvraag eigenlijk een aanmelding waarna het automatisch kan starten als EVC-testcentrum.

Voor de EVC-trajecten *buiten* Onderwijs gelden hier de bepalingen van het ontwerp van decreet betreffende kwaliteitstoezicht voor beroepskwalificerende trajecten op basis van een gemeenschappelijk kwaliteitskader (GKK).

Zowel binnen als buiten Onderwijs kunnen erkende EVC-trajecten enkel worden aangeboden door EVC-testcentra indien er eerst ook erkende EVC-standaarden beschikbaar zijn. Door het bepalen van de EVC-standaarden geeft de Vlaamse Regering aan welke EVC-trajecten zullen kunnen starten en waarvoor organisaties dus een erkenningsaanvraag kunnen indienen. Dit wordt in een uitvoeringsbesluit verder uitgewerkt.

De kwaliteitsvolle organisaties die als EVC-testcentra zullen opereren, worden in een centraal register opgenomen. Dit zal beleidsdomeinoverschrijdend gebeuren omwille van de transparantie voor de burger.

Geregistreerde EVC-testcentra kunnen starten met EVC-trajecten aan te bieden en bewijzen uit te reiken voor (delen van) de beroepskwalificatie(s) voor het traject waarvoor de aanvraag werd ingediend.

Artikel 7

Het kwaliteitstoezicht op de beroepskwalificerende EVC-trajecten vindt plaats conform de kwaliteitsdecreten die van toepassing zijn, minstens eenmaal om de 6 jaar.

Het extern kwaliteitstoezicht op EVC-trajecten die worden aangeboden *binnen* onderwijs (met een testcentrum binnen een onderwijsinstelling) gebeurt:

- voor niveau 1-4 volgens de bepalingen van het decreet van 8 mei 2009 betreffende kwaliteit van onderwijs, cf. Inspectie 2.0.
- voor niveau 5-8 volgens de bepalingen van de Codex Hoger Onderwijs m.b.t. het stelsel van kwaliteitszorg en accreditatie, cf. VLHUR en NVAO.

Het extern kwaliteitstoezicht op EVC-trajecten *buiten* Onderwijs zal gebeuren volgens de bepalingen van het ontwerp van decreet betreffende het

kwaliteitstoezicht voor beroepskwalificerende trajecten op basis van een gemeenschappelijk kwaliteitskader (GKK) dat momenteel in ontwikkeling is.

Een organisatie die als EVC-testcentrum erkende EVC-trajecten kan aanbieden en bewijzen afleveren, kan deze mogelijkheid ook verliezen wanneer het kwaliteitstoezicht op de EVC-trajecten (zowel binnen als buiten Onderwijs) tekorten vaststelt. Dit is voorzien binnen de regelgeving over het kwaliteitstoezicht op het volwassenenonderwijs en het hoger onderwijs. Voor de EVC-trajecten buiten onderwijs is dit eveneens geregeld conform het ontwerp van decreet betreffende kwaliteitstoezicht voor beroepskwalificerende trajecten op basis van een gemeenschappelijk kwaliteitskader (GKK).

Artikel 8

Dit artikel bepaalt dat de Vlaamse regering het bedrag van de financiële bijdrage voor de EVC-kandidaat vastlegt. Op die manier wordt gewaarborgd dat de financiële bijdrage voor de EVC-kandidaat gelijk is over alle beleidsdomeinen heen. De Vlaamse regering kan een verminderde financiële bijdrage vastleggen voor bepaalde doelgroepen.

Artikel 9

Dit artikel voorziet de mogelijkheid dat een centrum voor volwassenenonderwijs dat erkende EVC-trajecten kan aanbieden conform de voorwaarden bepaald in artikel 6 en 7, volwassenen mag inschrijven enkel voor een evaluatie of assessment en hen kan beoordelen op de competenties uit de beroepskwalificaties met alle implicaties zoals bepaald in artikel 5.

In het huidige decreet Volwassenenonderwijs is die mogelijkheid nog niet ingeschreven.

De minister-president van de Vlaamse Regering,

Geert BOURGEOIS

De viceminister-president van de Vlaamse Regering en Vlaamse minister van
Onderwijs,

Hilde CREVITS

De Vlaams minister van Werk, Economie, Innovatie en Sport,

Philippe MUYTERS